Ч. 33 Середа 12 (24) лютого 1897. Рік VII

Виходить у Львові що дня (крім неділь і гр. кат. сьвят) о 5-ій годині по полудни.

Редакция і Адміністрация: улиця Чарнецкого ч. 8.

Письма приймають ся лиш франковані.

Рукописи звертають ся лиш на окреме жадане і за зложенем оплати почтової.

Рекламациї незапечатані вільні від оплати почтової.

НАРОДНА ЧАСОПИСЬ

Додаток до „Ґазети Львівскої“.

Передплата у Львові в бюрі дневників Люд. Пльона і в ц. к. Старостах на провінциї:

на цілий рік зр. 2·40
на пів року „ 1·20
на чверть року „ —·60
місячно . . „ —·20
Поодиноке число 1 кр.

З почтовою пересилкою:

на цілий рік зр. 5·40
на пів року „ 2·70
на чверть року „ 1·35
місячно . . „ —·45
Поодиноке число 3 кр.

Справа заведеня науки руского язика у всіх ґімназиях.

На сесиї соймовій в 1895/6 р. поставив пос. Барвіньский внесенє жадаюче заведеня обовязкової науки обох краєвих язиків т. є. польского і руского в ґімназиях. Внесенє то передав Сойм правительству, взглядно краєвій Раді шкільній до розсліду. Перед самим замкненем минувшої сесиї соймової на ухвалену Соймом резолюцию надійшла відповідь п. міністра просьвіти, котру Виділ краєвий передав соймовій комісиї шкільній. Справа порушена внесенєм пос. Барвіньского представляє ся як слідує:

Правительство, а взглядно краєва Рада шкільна розуміє потребу знаня обох краєвих язиків і підпирає та розширяє старанно науки їх. Краєва Рада шкільна заводить о скільно лиш може науку язика польского в руских ґімназиях, а руского язика в польских ґімназиях. Заходи ті не суть безуспішні, але успіхи не всюди однакові. Іменно в школах всхідної части краю язик руский єсть для учеників польских лекший, бо звичайно хоч трохи єго знають і очевидно він потрібний. На відворот Русини чують потребу язика польского. Тут отже наука одного і другого язика іде лекше, знаходить більше охотників і длятого дало ся завести язик руский яко взглядно обовязковий в ґімназиях польских, а польского в руских. В ґімназиях в західній части краю, де молодіж польска не має стичности з елементом і язиком руским, діло іде труднійше і там язик руский єсть предметом надобовязковим. Однакож і тут в декотрих ґімназиях, іменно в Бохнї, Яслї і Ярославі знайшла ся достаточна скількість учеників і наука іде добре.

Краєва Рада шкільна мусїла однакож розважити питанє, чи наука обох язиків може стати ся безвзглядно обовязковою? Знаходять ся против того дві важні перешкоди. Першою єсть та, що молодіж в ґімназиях нашого краю, польских чи руских, має вже нині через науку німецкого язика тижднево через вісїм лїт о 35 годин науки більше як молодіж в німецких ґімнациях. Коли би додати до того ще шіснайцять годин тижднево другого язика, настало би там велике число годин, що єсть сумнїв, чи можна би єго ученикам наказати, чи не настало би — особливо у слабших — дійстне перетяженє.

Друга перешкода єсть не менше важна і не менше трудна до усуненя. Обовязкова наука язика руского потягнула би за собою яко конечний наслїдок потребу утвореня і обсадженя тілько посад учителїв руского язика, кілько єсть ґімназий. Ті учителї, коли би мали — особливо в західній части краю — заняти учеників і привязати до предмету, мусїли би мати і урядові кваліфікациї і особисті здібности. Тимчасом же о учителїв язика руского в нинїшнім станї річий, яко предмету не обовязкового, єсть дуже трудно. Посади систeмізовані нераз вакують, бо нема кандидатів, котрі би зголошували ся. В тім станї річий розширяти науку язика руского на всї ґімназиї і робити єї обовязковою, єсть неможливостию, бо та наука обовязкова була би в одних заведенях неістнуючою, в инших недостаточною, задля браку потрібних до неї сил учительских. Отже все, що в теперішних відносинах можна зробити, то єсть заведенє язика руского в тих школах, де єго доси не учать, в міру як будуть прибувати кваліфіковані учителї.

Рескрипт міністра просьвіти, опертий на повисших поглядах, кінчить ся заявленєм готовости утворити дві або три стипендиї для кандидатів на учителїв язика руского, а то в цїли приспореня кваліфікованих учителїв і постепенного розширеня того язика. Коли знайдуть ся ті учителї, возьме мінїстер просьвіти під розвагу квестию систeмізованя посад учителїв руского язика при тих заведенях, в котрих доси тої науки нема.

Новинки.

Львів дня 23-го лютого 1897.

— **Відзначеня.** Є. В. Цїсар надав срібні хрести заслуги з короною: Ад. Зелиньскому експедиентови почтовому у Львові при нагоді его перенесеня в стан супочинку за вірну звиж пятьдесятилїтну службу та Ник. Риботицкому, господареви ґрунтовому і Сенькови Коновці, війтови в Лисеничах в признаню їх довголїтної, заслуженої і пожиточної дїяльности.

— **Іменованя.** II. Мінїстер скарбу іменував старшого комісаря сторожі скарбової другої кляси Льва Шварца, старшим комісарем першої кляси.— II. Мінїстер торговлї іменував асистента почтового Губ. Лїндого почтовим офицялом, а Дирекция почт поручила єму управу ц. к. уряду почтового і телеґрафічного в Щаковій.

2)

В замку і в підзамчи.

Оповіданє з ческого

БОЖЕНИ НЄМЦОВОІ.

(Дальше).

II.

Замок стояв на вершку гори, під котрою лежало місточко. Ріка, що плила коло міста у стопи гори, розмежувала маєтности паньскі від міщаньских, а одно єї рамя опливало місто довкола. Мешканцї місточка дїлили ся на три верстви. До першої зачисляли ся заможні господарі, що мали свій дім, огород і досить поля, а котрих жінки і дочки носили капелюхи та в гостинній комнатї приймали гостий кавою. З між тих богачів вибирала ся звичайно міска рада і бурмістр після старої пословиці: „Де гроші там і розум!“ До другої кляси належали біднїйші ремісники, що мали лише кусник поля і домок; їх жінки ходили в чипцях а дуже за зле мала їм тамта перша верства міщаньства, коли дозволили дочкам носити капелюхи, так як їх дочки. Вкінци трета верства була так звана голота, зарібники, що живили ся „з руки до уст!“ Колиб був хто хотїв прирівняти ту верству до першої, то була би була найбільша обида для богачів; бо коли зарібниця поцїлувала паню з першої верстви в руку, то та чим скорше єї витирала, щоби, Боже борони, від нечистого поцїлунку не поваляла ся, або наставляла їй до поцїлованя лише рукав.

Двірцї богачів і хати біднїйших ремісників стояли по більшій части при водї, на валах. В кождім тім домку було по кілька комнат, зладжених умисне для робітників; ті комірки були темні, в кождій було маленьке віконце, помоста нї печи не було. Грїти ся в зимі і варити свою страву ходили ті зарібницї до великої хати в подвірю. За таку комирку мусїв зарібник платити дванайцять зр. до року, але за той дешевий чинш був робітник обовязаний властителеви двора, у котрого мешкав, наймати ся на роботу, хочби й лучала ся єму і яка инша та лїпша робота. Але коли який зарібник мав численнїйшу родину, то й той риньский на місяць приходив єму тяжко, особливо в зимі, де було меньше роботи і менший плат, тому приймали собі або лиш людий на нічлїг, що у них лише пересипляли ся і платили їм тілько за ніч, або співмешканців, котрі з ними постійно мешкали, щоби їм лекше той чинш випав. Деякі знов мешкали у халупників в комірках, де також не платили більше і нїкому не були зобовязані. В кождій такій коморі мали зарібники і свої склади зимової поживи. Під ліжками були викопані ями а в них мали припаси бараболь.

Було то одного гарного рана, недовго по тім коли приїхала пані до замку, коли з одного подвіря, з темної комірки, стухлої і смердячої вийшла якась жінка з двоїма дїтьма. Одну несла на руках, друга хлопець семи або вісьмилїтний держала ся єї одїня, несучи в другій руцї малий клунок. Одїнє єї і дїтий було бідне, повне лат але чисте. За нею зараз вийшла друга жінка а за нею бігло кількоро дїтий.

— Як кажу, дорога Караскова — говорила она — радо відступилаб вам той нічлїг і на дальше, мимо того, що ви не могли менї нїчого платити, але самі бачите, що ми як в бочцї селедцї. Шваґер має троє дїтий, я пятеро, ви двоє, великих нас є пять осіб і погадайте що тут людий. Атже знаєте, як ми тїсно лягали. В зимі правда теплїйше, але в лїтї душно. Пан тут вчера наказував сторожеви, щоби нас не спало много разом, що в Празї люди мруть на холєру; щоби то — як кажу — не прийшло сюди. А сторож також кричить, коли беремо комірника: каже що то голота, що крадуть!

— Ах Боже, Боже! — зітхнула жінка, уражена тими словами, а єї блїде, худе лице облило ся краскою сорому.

— Ви з того не робить собі нїчого, дївонько, на вас нїхто не погадає, як кажу; але знаєте, як то йде: мусить терпіти невинний з винним. Суть люди злі і добрі; хто легко повірить, легко й помилить ся, тому добре, як чоловік має очи і з переду і з заду. Сторож за всьо відповідав, єму не можна брати того за зле, бо й пан не добрий, як кажу, ви були все і чесні і добрі, на вас нїхто не гадає і я радо би вас у себе задержала, колиб сьміла, як кажу. Але може дасте собі раду й инакше. Тут маєте на дорогу.

При тих словах виймила з під запаски кілька в попели печених бараболь і подала їх жінцї.

— Спаси-Біг вам за всьо, що ви менї зробили, дай Вам Боже здоровлє. Бувайте здорові! — плакала жінка, виходячи з дому.

— Вже не будеш у нас спати, Войтику?

— **Посьвящене Преосьв. Епископа Константина Чеховича** в Перемишли відбуло ся в неділю дня 21-го лютого вельми торжественно і величаво при участи найвисших достойників церковних і сьвітских, численного духовеньства і множества народа. Торжество трвало від год. 9-ої до 1-ої в полудне, почім відбув ся обід на 250 осіб в забудованю капітульнім. Вечером устроїли руско-народні товариства в честь новопосьвященого Владики Академію при численній участи публики.

— **Др. Мих. Бобжиньский**, віцепрезидент ц. к. краєвої Ради шкільної виїхав в неділю по полудни до Відня.

— **З перемиської епархії.** Презенти одержали оо.: Йос. Іванець на Ременів, дек. куликівского і Йос. Кузьмак на Гочів, дек. балигородского. — Завідательство в Сільнику, дек. затварницкого, одержав о. Гр. Романець.

— **Передвиборчий тіснійший комітет повітовий** для IV-ої курії виборчого округа Самбір-Рудки-Старемісто-Турка просить нас оповістити, що запрошує кандидатів на ту курию, щоби до дня 26-го лютого с. р. зголосили свої кандидатури на руки предсідателя комітету п. Мат. Серватовского в Самборі, а в дни 4-го марта о годині 12-тій в полудне прибули до салї ради повітової в Самборі для зложеня свого політичного віроісповіданя.

— **Виділ товариства руских женщин в Перемишли** призначив чистий дохід з послідного вечерка на одноразові запомоги для убогих учениць семинариї учительскої і шкіл видїлових в Перемишли. Се подає ся до відомости інтересованих з увагою, що поданя враз з сьвідоцтвом шкільним і потвердженем убожества вносити належить до 1-го марта с. р. на руки предсідательки товариства п. Цеглиньскої в Перемишли.

— **Осунула ся гора** в селї Пороритa на Буковині. Именно зірвала ся часть гори 8 гектарів широка і з страшною скоростию осунула ся на долину, заваливши стрічену на дорозї хату і господарскі будинки, при чім погибли два селяни і кілька штук худоби. — Часть будинку, малого хлопця, копя, троє телят і шість овець понесло на собі, як на тратві, в долину яких 600 метрів і цїлком їх не ушкодила. Одного з присипаних селян добуто з під каміня ще живого, але в наслідок ран помер він по кількох годинах. Тїло другого селянина як і присипану худобу відкопано аж на другий день. Були они так подерті, що не можна їх було розпізнати. Причиною катастрофи був склад гори. Під верхною верствою був поклад шутру, до котрого пересякла вода і в наслідок того вершок гори зсунув ся.

— **Убийник жінки.** Перед судом присяжних у Львові розпочала ся розправа против Аби Друкера, різника з Чесанова, що отруїв свою жінку. Друкер жив з женою в згоді 20 літ. Відтак залюбив ся в 18-літній жидівці і хотів розвести ся з женою, але она зажадала звороту приданого в сумі 500 зр. Не маючи тілько гроший, отруїв Друкер жінку арсеником. Друкер не признав ся до вини і казав, що жінка сама отруїла ся.

— **Щедрий дар.** Якийсь добродій, що не хотїв, аби его імя було оголошене, подарував сими днями львівскій політехницї свою велику бібліотеку, зложену з наукових творів і крім того дуже гарну збірку математичних, астрономічних і фізикальних інструментів. Бібліотека і ті інструменти представляють вартість звиж 40.000 рублів.

— **Студентскі демонстрациї у Відни.** З причини усуненя проф. Куґльмаєра, що викладав доси витичну геометрию на віденьскій політехницї і заіменованя асистента Соботки надзвичайним професором того предмету, урядили студенти кілька демонстраций. Оногди, окруживши повіз проф. Куґльмаєра, они супроводили его серед окликів на честь професора і розійшли ся аж на енергічне візване ректора Прокопа. Другого дня демонстрациї повторили ся. Ректор промавляючи до студентів, зганив остро їх поведене і заявив, що збір професорів ухвалив, щоби виклади проф. Соботки не розпочали ся в сім курсі. На случай дальших демонстраций сенат не щадити ме найострійших кар.

— **Календарі** мають свої прикмети, на котрі певне не всї звернули свою увагу. Отже н. пр. падолист зачинає ся все в тім самім дни тиждня, що січень, цьвітень в тім, в котрім липець, вересень в тім, в котрім грудень. Лютий, март і падолист зачинають ся кождого року в тім самім дни тиждня, з виїмкою перестуцних літ. Пове столїтє не може ся нїколи зачати в середу, пятницю або суботу. Звичайний рік кінчить ся все в тім самім дни, в якім зачав ся. Що 28 літесть один і той самий календар.

— **Померли:** У Львові Александер Ясиньский, нотар і президент палати нотарияльної та начальний директор галицкої каси щадничої, бувший президент міста Львова і посол на Сойм краєвий, в 74-ім році житя; — Йосиф Войнар, найстарший з радників львівского маґістрату, начальник торгового бюра, в 69-тім році житя.

Господарство, промисл, торговля, гіґієна і вихованє.

Добрі ради.

Хто хоче бути господарем, мусить знати, що то господарка. Чи так, чи нї? Ану-ко подумайте і скажіть, що то господарка?

— Що то єсть господарка? Коли чоловік робить щось з розвагою щоби заспокоїти потребу свого добра, то тую его роботу називаємо господаркою. В господарці чоловік або переробляє, або присвоює собі то, що знаходить ся на сьвіті. Чоловік єсть причиною господарки і на відворот господарка єсть основою людского житя. Без чоловіка нема господарки, а без господарки нема чоловіка. А господарка може бути така: 1) Она творить вартість з річий без вартости. Чоловік винаходить щось або відкриває. Забирає в посідане то, що до нікого не належало робить щось штукою (маляр, різбар і т. п.) або пером (повістеписатель, поет і т. п.) Цїле змагане чоловіка в тім, щоби він наробив як найбільше вартости з річий без вартости. — 2) Господарка збільшає вартість. Земля н. пр. родить і видає збіже, котре має вартість; але коли чоловік зоре землю, погноїть єї, добере насіння і т. д., то збільшить вартість збіжа. Коли чоловік обтеше дерево або камінь, збільшить его вартість. Господарка має отже на цїли не лиш творити вартість, але і

— клинкали дїти за хлопцем. Але хлопець не оглядав ся.

— Лишилаб я їх тут — сказала зарібниця — але щож, она менї тут умре — кінчить — а я мусїла би відтак справляти їй похорон. Як кажу: чоловік має з собою що робити. Але она найде когось, хто за нею уйме ся.

Відтак скоро, скілько їй сил стало, спішила блїда жінка валами поза огороди до моста. Посеред моста оперла ся о поруче, а єї око якось дико поглядало в долину на тихо пливучу ріку.

— Мамуню — відозвав ся хлопець — привяжіть менї Йосифка на плечі, я его понесу, вас болять руки. Ходіть, там коло хреста на луцї сьвітить сонїнко, там загрієм ся; ходіть, там коло хреста на луцї сьвітить сонїнко, там загрієм ся; ходіть мамусю, не сумуйте так — хоч нам виноволи нїчліг, то будемо спати на дворі, вже тепло.

— Ах, дитинко, волїлиб ми всї троє спати коло татуся в гробі, то було би для нас найлїпше — зітхнула жінка, притиснула до груди дитину і почала плакати. Войтіх плакав з нею і так плачучи поступали поволи через міст на другу сторону. В послїдній хатї коло моста вязало кілька робітниць повересла і безнастанно між собою о всім говорили. Коли Караскова ішла попри ворота бачили єї. „Куди тота тягне ся з тими дітьми?“ — говорили до себе.

— Куди? Певне на заробок! — сказала инша.

— Тота заробилаб — засьміяла ся одна.

— От, не говори Катерино — крикнула на неї одна стара жінка. — Караскова була моторна жінка доки їй лїпше вело ся; але тепер она бідна як турецкий сьвятий. До того нещаслива: стратити чоловіка, прийти до біди, слабувати і жити без помочи — то щось значить!

— То правда, що она вже від пів року має ту пропасницю?

— Ба, пів року — відозвала ся знов стара. Але від того часу не може єї збути ся; до того плекає дитину, а не їсть нїчого лише бараболї. Ой, голубки, єї лише жалувати! Коли собі погадаю, що то була за дївчина: кров і молоко, жива як вивірка, а чиста все як цьвіт. Тож то панї добивали ся о неї, кожда хотїла єї мати за покоївку; она й з голкою уміє добре обходитись.

— Коли би була лише не звязала собі сьвіта з тим Караском, то зле зробила.

— От жінки — відозвала ся инша — таж ми тут всї свої, знаємо як то іде, коли двоє любить ся, а обоє молоді. Я, ну що маю казати, і я така була, не ма чого відпирати ся.

— Ну, у тебе було инакше — відозвала ся стара — а инакше було у Караскової. Знаєте, его мама була лиха на него: єї син тесля, міг собі заробити хороший крецар, міг взяти хорошу ремісвицку дочку, а не зарібницю. Она вже на судї Божім — але то була баба! Нї і нї! і не хотїла дати дозволу — отець духовний на неї, пан учитель: але Боже борони у неї голова як мур. А що з того вийшло? Карасек таки не покинув Катерини, а мати лише взяла гріх на своє сумлїнє. Вже відтак хотїла й сама Катерина іти до неї просити о благословеньство, але стара переказала, що вижене єї кочергою і не лишила навіть сухого волоска на єї голові, так що Катерина трохи не умерла з журп.

— То то була язя-баба — перебили деякі жінки.

— Чи ще! Але-ж бо й син терпів на тім і вже хотїв забирати ся звідси, колиб Господь Бог не був покликав до себе старої. Аж на смертнім ложи примирила ся з ними: дала своє благословеньство.

— А мала гроші? — спитала Андулька.

— О, то то! — трохи тої одежини та й то що вистало на похорон, більше нїчого по нїй не лишилось.

— А на щож була так горда?

— На що! Єї мама була радного дочка, а єї стрик має десь бути деканом. Накашляти на то. Моя тїтка має десь млин, а що менї з того, коли менї не меле. Таке свояцтво тілько варте що стара верета. Ну, але стара Караскова не хотїла мішати ся з зарібниками і порізнила ся з своєю дитиною. По єї смерти побрали ся і Йосиф заробляв не аби який гріш: добре собі стояли, тим більше що й Катерина мала досить роботи від панів, а й того хлопця порядно убирали. Я дуже любила дивити ся, як ішли обоє з тим хлопцем з церкви — то дуже красно виглядало. Мій ти Боже, а чи довго то так було? Як нинї на ню подивлю ся, то аж на плач менї збирає ся. Раз дістала я від неї одїнє, а страву нераз; колиб чоловік не був такий старий та бідний, що не має сам що до уст взяти і де голову склонити, то я подїлилась би з нею. Доки жила з чоловіком, я нераз ходила до неї, послугувала їй в дечім, але коли пішла в комірне, всьо перестало і она не хотїла нїчого від мене приймати; казала, що я сама нїчого не маю.

— Боже! — зачала инша, коли стара перестала — аж мороз по мнї переходить, коли згадаю, як то руштоване з Караском завалилось. Я як раз пішла була чогось на ту улицю, а тут кричать люди: „Господи Боже, у Опршальків завалило ся руштоване! Карасек забив ся!“ Ще тепер єї бачу, була блїда як крейда, як там бігла. Коли-ж би хоч був его Господь Бог скорше забрав до себе. А то ті муки, то лїчене, було би їй хоч тих кілька риньских лишило ся, не була би потребувала жебрати!

— Прошу вас — сказала та стара, що перше говорила — оно так каже ся, але хто кого любить, то дає й послїдний крейцар. Она тїшила ся, що принесли его живим, а як служила ему, як заходила ся коло него день і віч! Все говорила, хоч був калїкою, що не пожалувала би нїчого, коби лише жив. В тім часї дав їй Господь то мале, але то ще не звалило єї з ніг. Але коли по десятьох тиждьнях умер єї чоловік, немов би єї підкосило. Подала ся і від тої пори ледве ходить.

— Але їй і досить помагали; панї Опршалїкова, що при єї домі покалїчив ся Карасек все їй посилала.

— Любі мої, хто в дарованї річи одїває

о скілько лиш можна збільшати вартість. — 3) Господарка удержує і забезпечує вартість. Добрий господар щадить і ховає то, що має для него якусь вартість. До удержаня і забезпеченя вартости причиняють ся право, полиция (бо злодії все би розікрали) і асекурация (від огню, граду і т. п.) — 4) В господарці мусить бути рух вартости; треба то, що має якусь вартість, перенести чи перевести там, де єго найбільше потреба, або іти туди, де щось може мати якусь вартість. Обміна, торговля, перевіз — то рух вартости і належить до господарки. — 5) В господарці мусить бути розділ вартости. Все то, що має якусь вартість для чоловіка, мусить так бути розділене, щоби кождий мав то, на що собі заслужив. — 6) Наконець і зужиток належить до господарки. Чоловік зуживаючи щось мусить і повинен на то уважати, щоби як найменше зуживав того, що для него має якусь вартість, але при тім і заспокоював як найбільше потреб.

— Що робити з мочаруватими сіножатами, з котрих не можна воду спустити? Богато господарів у нас мають такі сіножата, з котрих поправді сказавши, не мають ніякого хісна — млаковинє або мочари та багна, па котрих росте хиба лиш очерет, різея та квасна трава. Сіножать буває нераз так маленька, що єї годі дренувати, бо викопати рів, значить збавити ся і тої сіножати, яка була, а нераз таки нема куди води спустити. Отже що робити в такім случаю? Можна би поправити млаковину в той спосіб, як би на ню навозити піску. Ба, коби то пісок був зараз під рукою! А як нема і води не можна спустити. Ну то треба радити собі в инший спосіб. Пашi з такої сіножати і так нема, а шкода, щоби земля пусткою стояла. Закладати на ній саджавку. В такім случаю треба так робити. На однім кінци мочароватої сіножати, там, де показуєсь більше води, треба викопати саджавку. При тім треба зважати на то, щоби та саджавка була більше довга як широка; може навіть подобати більше на широкий рів. Копати треба не більше як па метер глубоко. Викопану землю викидає ся на другу часть сіножати і там робить ся меншу сіножать а саджавку напускає ся рибою. Лиш треба уміти підобрати рибу до неї, бо перша ліпша риба не буде в ній жити. Найліпше надають ся до того угорі і окуні та лини. При тім однакож треба на то зважати, щоби від разу не напускати богато зарибку, бо не буде мати чим живити ся і вигине. Длятого треба насамперед де з сусідного ставу або з якої калабані принести скальки (черепиці), водні слимаки, водні ростини та жабориниє. Дуже добре було би годувати в таких саджавках раки. Нині раки дуже поплачують ся. В наших ставах їх вже чим раз менше; раз їх виловлюють масами, а відтак находить на них часами в ставах зараза, від котрої они масами гинуть. В таких саджавках були би они безпечнійші від неї. Оттаким способом і з багнистого ґрунту можна мати якийсь хосен.

— Чим ще можна поправити землю в городі: Всілякі відпадки, дуб гарбарський, трачинє, спалені кости, саджа, болото з улиці і т. п. надають ся дуже добре до поправи землі в городі. Дуб гарбарский єсть навіть дуже добрий, але лиш там, де ґрунт єсть вапнистий; на глинистім або пісковатім ґрунті не добре єго уживати. Трачинє треба би насамперед перемішати з вапном, зложити на купу і поливати часто гноївкою, а відтак аж коли добре перегниє, розвозити на город. Де би був торф, можна би єго ужити до поправи землі.

— Щоби мати ранну петрушку, треба єї вже тепер сіяти в скринках густо в рівцях пороблених в земли, а відтак при відповіднім часї пересаджувати на грядки, при тім треба на то уважати, щоби при пересаджувано виймати єї з землею.

— Палї і коли можна забезпечити від гнитя в той спосіб, що насамперед осмалює ся їх, а відтак вкладає ся ще теплими в горячий доготь і лишає ся їх в нім через півтора дня. Треба їх запустити доготьом так, щоби запущена часть виставала ще на чверть метра попад землю.

ся, ходить голий. Довго бути щедрим прикра річ. А просити, того Катерина не годна. Она вже продала богато, як ще він жив; вирвіть комареви ногу, вийде з него и живіт, то знаєте. А відтак єї слабість, неміч — і вже маєте.

— Але прецї мала богато шитя від панів.

— Мала, мала, доки сиділа в хорошій комнатї; але коли мусїла забрати ся в комірнє, не хотіли їй шитя повірити, хиба деяку направку або панчохи; що-ж при тім заробить? Вкінци такий бідний чоловік, з двоїма дітьми стане кождому тягаром. Хотїли взяти Войтка за пастуха до гусий, а що не хотїла єго дати, почали їй дорікати: що собі гадає, она не варта добродійства і т. ин. А що би она бідна без того хлопця почала, він один заходить ся коло тої дитини, бо она не може. Ех, що то всьо варта — тепер вже з нею цїлком зле, хто обстане за таким бідним чоловіком? Хиба Бог — той один їй може помогти. Хто не знає біди, не увірить.

— Ба, ось-ось не буде вже де бідному чоловікови й голови приклонити. Атже-ж нинї був тут пан; казав аби не брати комірників, та щоби нас не спало разом много, бо — кажуть — якась пошесть приходить!

— О, я тут була — відозвала ся одна з жінок — як пан рано приходив. Постояв, подивив ся, а відтак каже: Не берїть комірників, перевітрюйте комори, не їджте всякої нечистоти. — Але-ж я вам сказала єму, сказала! Кажу: Вельможний пане, і ми радше їли би мясо і хліб та книдлі як кропиву, лободу і бульбу — лише коби ви нам були ласкаві тілько платити, аби нам стало. Богач їсть що хоче, бідак то що має. Комори провітрювати: добре, але-ж бо не можна отворити вікна, самі погляньте: одна шибка і та заправлена в рамки і прибита до стіни. А дверий не можна лишити отвертими, бо й ту дрібку, що маємо, забере хто небудь, а ми-ж цїлий день поза домом. І тої бульби не держали-б ми в хатї, як би мали де инде подїти. І комірників не будемо держати, як обнизите нам чинш. — А гадаєте, що сказав коч словечко: пішов як би єго пес укусив. Але менї полекшало, гадаю собі: знай!

— Оно то нікому не хоче ся умирати, нї бідному, а що вже казати о богачах; але перед смертию нїхто не утече: нї відхрестить ся нї відмолить ся. Хиба Господь на него згадає. Чому-ж нам не поможуть, коли о нас бояться? — сказала стара.

— О, а ви що гадаєте, що пес бреше про село? Ага — про себе. Боїть ся о свою шкіру. А на що би нам помагали, коли ми доси ще не мремо з голоду; потім буде досить часу — докинула знов та їдка жінка.

— Та-ж бачимо — почала знов стара. — Минувшого року, як показувала ся комета, повідали люди, що то щось недоброго ворожить. А ось і маєте. Золотенькі мої, чим дальше тим гірше, Боже нас хорони!

— Ба, коби ми не мали Бога, то де би ми були в тій біді і нужді. Боже мій, атже бідного кождому треба.

— А якби не було бідних, то й сонце не гріло би — замітила знов та остра.

— Ти якась зла вже від рана — відозвали ся другі жінки.

— О, маю жаль до нашого пана; бо й правда: трийцять риньских за ту комірку.

— Чи то дешево?! Коли хотять нам зробити яку ласку, то нехай хоч хату поставлять як для людий, а не для худоби, за ті гроші. Ми не будемо тут довго, нехай стараєся о иншого робітника — підемо до двора на роботу. Чоловік там також не богато дістане, але прецї не буде таким поштуркайлом, як тут; бо й той, хто добре робить, дістає добру плату — а мій чоловік потрафить щось зробити, а мимо того зле стоїть; а хоч би вже не було нїчого ліпшого, то бодай нїхто не буде менї витикати дїтий — того я нікому не дарую! І тому я нинї сама виповіла панови мешканє і не ждала на мужа: але гадаю, що він то менї похвалить!

— Он як! — дивували ся всї.

(Дальше буде).

Телеґрами.

Відень 23 лютого. Є. Вел. Цїсар наділив бувшого президента палати послів бар. Хлюмецкого брилянтами до ордеру Леопольда і висказав єму письменно признанє за єго знаменнту службу на публичнім становищи. Оба віцепрезиденти палати послів, Катрайн і Абрагамович дістали велику ленту ордера Леопольда, а директор канцелярії палати послів, Гальбан, одержав тилул і характер шефа секциї.

Відень 23 лютого. Мінїстер справ заграничних ґр. Голуховский, принимав вчера по полудни амбасадорів російского, італїяньского і турецкого.

Канеа 23 лютого. Воєнні кораблї держав европейских розпочали бомбардацию з тої причини, що кретийскі повстанцї мимо кількаразового упімненя адміралів посували ся під грецкою хоругвою до Канеї. В бомбардациї брали участь анґлїйскі, нїмецкі, австро-угорскі і російскі кораблї; французкі і італїяньскі не стріляли, бо скоро лиш повстанцї стягнули грецку хоругов, дано знак до застановленя бомбардациї. Зразу стріляно слїпими набоями.

Париж 23 лютого. На інтерпеляцию Кашена в справі всхідній відповів мінїстер Ганното: Франция хоче мира і буде все робити, що лиш можна, щоби удержати єго в порозуміню з Европою. В справі кретийскій окупация Крети фльотами держав европейских забезпечує Креті вже наперед автономію. Коли якась держава ставить небезпечні жаданя, то Европа має право недопустити до того. Присутність фльот запоручає, що нїяка держава не поступає окремо на власну руку. Крета не позістане під безпосередною адмінїстрациєю Туреччини. (Однодушні оплески в Палатї). Так залагоджене справи забезпечує Туреччинї ненарушимість, котрої Европі потреба. Уповажнене Грециї до адмінїстрациї Крети потягнуло би за собою сумні наслїдки. Сей мирний план мусить бути переведений.

Рух поїздів зелїзничих

важний від 1 мая 1896, після середно-европ. го

Відходять до

	Поспішні			Особові			
Кракова	8·40	2·50	11·00	4·40	9·55	6·45	—
Підволочиск	5.55	2·06	—	—	9·30	10·45	—
Підвол. з Підз.	6·08	2·19	—	—	9·48	11·12	—
Черновець	6·10	—	—	10·15	2·45	—	—
Черновець що понедїлка	—	—	—	10·25	—	—	—
Белзця	—	—	—	9·15	—	—	—
Мушини на Тарнів	8·40	11·00	—	4·40	—	6·45[1]	—
Гребенова [2])	—	—	—	—	9·35	—	—
Сколього і Стрия	—	—	—	5·22	9·35	3·05	7·22
Зимної Води [4])	—	—	—	—	3·29	—	—
Бруховичі [5])	—	—	—	—	1·20	—	—
Бруховичі [6])	—	—	—	—	3·20	—	—
Янова [7])	—	—	—	9·45	3·00	8·55	—
Янова	—	—	—	9.45[8]	1·05[9]	3·00[10]	6·25[8]

[1]) Від 1 червня до 30 вересня. [2]) Від 10 липня до 31 серпня. [3]) До Сколього лише від 1 мая до 30 вересня вкл. [4]) Від 1 мая до 6 вересня в недїлї і сьвята. [5]) Від 1 мая до 6 вересня в недїлї і сьвята. [6]) Від 1 мая до 6 вересня в будни дни. [7]) Від 1 мая до 15 червня і від 1 вересня до 30 цьвітня кождого дня. [8]) Від 16 червня до 31 серпня що день. [9]) Від 16 червня до 31 серпня в недїлї і сьвята. [10]) Від 16 червня до 31 серпня в тиждневі дни.

За редакцию відповідає: Адам Краховецкий

З друкарні В. Лозиньского під зарядом В. І. Вебера.